

implemented into more teaching subjects, mainly Elementary science and social studies, Nature science education, Physical education and Sports education and also into cross curricular topic of Life and health protection. We perceive digital technologies as a support of education of younger school aged children, that a teacher uses in the primary grade of elementary school mainly with the aim to raise the visibility of curriculum. The most frequently used digital technologies at the primary grade of elementary school belongs computer, tablet, interactive board, in a smaller extent digital camera, voting system, visualiser, electronic building kits (e.g. LEGO), play stations, and programmed toys (e.g. robotic bee Bee-bot). In the paper we present the possibilities to use programme PowerPoint to support health education, in which a teacher can create a short presentation (or didactic game) and use it to mediate or consolidate the curriculum about health to Roma pupils. We describe in a further detail the requirements, that we recommend to apply while creating presentation for young school aged children, such as visuality, scientism, intelligibility and appropriateness. In the next part of the paper, we shortly describe the most frequently used robotic toy Bee-bot, which is used by teachers in the nursery school and in the first grade of the primary school. We present some possibilities of its usage during health education of Roma pupils.

Key words: health education, digital technologies, younger school aged Roma pupils.

В статті зосереджується увага на вибраних цифрових технологіях, які можуть бути використані в освіті для формування здорового способу життя ромських учнів молодшого шкільного віку. Соціальний недолік ромських учнів виявляється, наприклад, у низькому рівні особистої гігієни, неадекватності житлових умов, неправильному харчуванні, ранньому використанні алкоголю та сигарет, підвищеній захворюваності. Тому школа (головним чином дитячий садочок та початкова школа) відіграє важливу роль у сфері освіти щодо формування правильного способу життя. Проблеми медичної освіти в словацькій освіті виділені в окремий предмет, а можуть реалізовуватися у темах різних предметів, особливо в фізичній культурі і спорті, а також наскрізні теми в області захисту життя і здоров'я. У роботі представлені можливості використання презентаційної програми PowerPoint та програмованої Bee Bot в галузі освіти.

Ключові слова: освіта, цифрові технології, ромські учні молодшого шкільного віку.

Literatúra

1. Štátny vzdelávací program. Primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy. (2015). [online]. Bratislava: ŠPÚ. Dostupné z internetu: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_pv_2015.pdf
2. Liba, J. (2007). Zdravie v kontexte edukácie. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
3. Liba, J. (2008). Výchova k zdraviu ako súčasť výchovného komplexu. In: Pedagogická orientace. Brno: ČPDS, č. 3, s. 53 – 63.
4. Štátny vzdelávací program. Telesná a športová výchova. (2014). [online]. Bratislava: ŠPÚ, 2014. Dostupné z internetu: http://www.statpedu.sk/files/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-1.stupen-zs/zdravie-pohyb/telesna-sportova-vychova_pv_2014.pdf
5. Štátny vzdelávací program. Prvouka. (2014). [online]. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/prvouka_pv_2014.pdf
6. Štátny vzdelávací program. Prírodoveda. (2014). [online]. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/prirrodoveda_pv_2014.pdf
7. Štátny vzdelávací program. Ochrana života a zdravia. Prierezová téma. Príloha ISCED 1. (2009). [online]. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/ochrana_zivota_a_zdravia_isced1.doc.pdf
8. Mušinka, A., Školba, D., Hurrle, J., Matlovičová, K., Kling, J. (2014). Atlas rómskych komunít na Slovensku 2013. Bratislava: UNDP. Dostupné z: https://www.minv.sk/?atlas_2013
9. Vaňo B. (2002). Prognóza vývoja rómskeho obyvateľstva v SR do roku 2025. [online]. Bratislava: Infostat. Dostupné z: <http://www.infostat.sk/vdc/pdf/prognoza2025rom.pdf>
10. Liba, J., Taišová, L. (2012). Modernizačné kontexty výchovy k zdraviu rómskych žiakov. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné z: <https://www.unipo.sk/public/media/20082/LIBA-TAISOVA-monografia.pdf>
11. Liba, J. (2016). Výchova k zdraviu v školskej edukácii. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 243 s.
12. Kalaš, I. (2011). Spoznáваме potenciál digitálnych technológií v predprimárnom vzdelávaní. Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva. 167 s.
13. Dostál, J. (2007). Počítač ve vzdělávání. Modul 2. [online]. Olomouc: Votobia, 125 s. Dostupné z: <http://zvyp.upol.cz/publikace/lepil.pdf>
14. Černochová M., T. Komrska a J. Novak. (1998). Využití počítače při vyučování. Náměty pro práci dětí s počítačem. Praha: Portal. 168 s.

UDK 373.6(075)

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-176-180

PaedDr. Kušnírová Veronika, PhD.

PaedDr. Šváblová Božena, PhD.

Katolícke univerzita v Ružomberku, Slovenská Republika

CREATIVE TEACHER IN AN INCLUSIVE SCHOOL TVORIVÝ UČITEĽ V INKLUZÍVNEJ ŠKOLE

V príspevku je sústredená pozornosť inkluzívnemu vzdelávaniu a poukazujeme na významné postavenie učiteľa, ktorý vychováva, vzdeláva a rozvíja osobnosť žiaka a pripravuje ho na život. Vysoké požiadavky sa kladú na osobné a charakterové vlastnosti učiteľa. V našom príspevku zvýšeniu pozornosti sústredíme tvorivosti učiteľa a tvorivým aktivitám v škole.

Kľúčové slová: inklúzia, učiteľ, tvorivosť, tvorivý proces.

Vyhlasenie o probléme. Učiteľia sú vzorom pre žiakov svojim správaním, charakterovými vlastnosťami, spôsobom myslenia a komunikácie, postojom k práci a úlohám, vzťahom k ľuďom, ale aj svojim každodenným prejavom, preto by mali disponovať charakteristikami, ktoré chceme u žiakov budovať. Ako uvádza I. Turek

[1] za jednu z najvýznamnejších úloh učiteľov z hľadiska dosiahnutia cieľov školstva pre 21. storočie považujeme rozvoj tvorivosti žiakov, ktorá súvisí s potrebou rozvoja pedagogickej tvorivosti a tvorivosti učiteľa i ostatných pedagogických pracovníkov. O tvorivej osobnosti učiteľa je napísané nespočetné množstvo zaujímavých článkov, kníh

a vedeckých prác (napr. Šimová – Dargová [2]; Dargová [3]; Zelina – Zelinová [4]).

V článku sa chceme zamerať na požiadavky na osobnosť učiteľa v inkluzívnej škole a pri presadzovaní inklúzie do vzdelávacieho procesu, na tvorivosť učiteľa, ktorý je dostatočne pripravený viesť žiakov k tvorivým hodnotám, aby sa v rámci svojich možností čo najúspešnejšie dokázal zaradiť do života spoločnosti.

Analýza súčasného výskumu a publikácií. V súčasnosti sa presadzuje inkluzívna edukácia, čo prináša vyššie nároky na prípravu učiteľa a na prácu so žiakmi v školskom prostredí. Inklúzia predstavuje vzdelávanie pre všetkých bez rozdielu. Ako uvádza M. Horňáková [5], inkluzívne vzdelávanie je postavené na pedagogike úcty a prijatí iného takého, aký je. Je to základný predpoklad, aby sa žiak mohol cítiť bezpečne a mal odvahu učiť sa niečo nové a ísť aj do prípadného rizika, že nebude úspešný.

Školské inkluzívne prostredie vytvára také podmienky, aby sa každý žiak v ňom cítil príjemne a bezpečne, tešil sa na učiteľa a na svojich rovesníkov, v rámci svojich možností mal možnosť sa úspešne zapájať, rozvíjať a úspešne sa pripraviť na život v spoločnosti a na primerané povolanie.

Pri inklúzii ide o úplné a bezpodmienečné prijatie každého žiaka [6, s. 385]. V inkluzívnom prostredí, ako uvádza B. Švábová [7], ak je žiak vo vzdelávacom procese správne motivovaný, má dostatočný priestor sa seberealizovať, experimentovať, objavovať, zlepšujú sa jeho postoje ku škole, čo sa prejavuje zvýšeným záujmom o získavanie nových poznatkov, o aktívnu prácu v skupine, zvyšuje sa tvorivosť, zlepšujú sa jeho komunikačné zručnosti a sociálne kompetencie.

Podľa M. Horňákovvej [8, s. 14] inkluzívne vzdelávanie prichádza s novými výzvami a úlohami, ktoré si škola potrebuje osvojiť a komunikovať medzi sebou, žiakmi a okolím. Úspešnosť začlenenia je ovplyvnená rodinou dieťaťa so špeciálnymi potrebami, osobnosťou samotného dieťaťa (zvláštnosť a závažnosť choroby, inteligencia, úroveň vývoja, sociálna zraniteľnosť, prítomnosť alebo neprítomnosť socializačných schopností, úroveň emocionálneho vývoja atď.), schopnosťou pozitívne sa prispôbiť skupine detí a dospelých vo vzdelávacej inštitúcii a systematickou spoluprácou so špecialistami [9, s. 181-182].

Učiteľa treba vidieť ako komunikátora v rôznych rolách. Komunikuje nielen slovami, ale aj svojim telom (pocity, náladu, energiu), postojmi (hodnoty, významy, priority, pravidlá) a činmi. Slová a ostatné obsahy majú byť v súlade, lebo inak strácajú na dôveryhodnosti a sile [8, s. 14]. Učiteľia majú byť zodpovední, s morálnymi zásadami, vzťahom k deťom, trpezlivosťou a taktiké musia byť tvoriví a tvorivo pristupovať k práci. Veď ako uvádza dvojica autorov M. Hupková a E. Petlák [10, s. 11], učiteľ má veľký vplyv na žiakov, jeho vyjadrovanie, postoje, predpoklady a hlavne vzťah ku žiakom, do značnej miery ovplyvňuje ich postoje, ale aj samotné učebné výsledky. Kvôli tomu preberá za plnenie svojich profesijných úloh a za rozvoj osobnosti žiaka pomerne značnú zodpovednosť. Zvlášť chceme zdôrazniť, že je dôležité, aby učiteľ zosobňoval morálne a charakterové vlastnosti. Stotožňujeme sa s tvrdením I. Tureka [1, s. 131], že dobrý učiteľ okrem kvalitného odborného, pedagogického a všeobecného vzdelania sa vyznačuje vlastnosťami ako česťnosť, svedomitosť, usilovnosť, spravodlivosť, trpezlivosť, iniciatívnosť, komunikatívnosť, zodpovednosť, mal by mať zmysel pre humor, dokáže prijímať nové podnety a pod.

Učiteľ vo svojej edukatívnej práci má sledovať telesné, duševné, morálne ale i duchovné blaho všetkých svojich žiakov [10]. Veď inklúzia je založená na rovnocennosti jedincov, bez toho, aby bola normalita predpokladaná [11, s. 42]. Inklúzia predstavuje prispôbenie sa všetkých aktérov edukačného procesu potrebám všetkých žiakov a vytvoreniu diferencovaných podmienok pre aktívne začlenenie všetkých účastníkov do všetkých činností súvisiacich so školskou dochádzkou [12].

Účel článku: skúmať zvláštnosti uplatnenia kreatívneho prístupu v práci učiteľa v podmienkach inkluzívneho vzdelávania.

Výsledky štúdie. Pri práci učiteľa v podmienkach inkluzívnej edukácie v prvom rade nie sú dôležité široké vedomosti zo špeciálnej pedagogiky či didaktiky vzdelávania žiakov s postihnutím, oveľa podstatnejšie je mať otvorený a prijímací postoj ku všetkým žiakom,

bezpodmienečne ich prijímať s ich špecifikami, snažiť sa byť empatický a chcieť inklúziu. Učiteľ si musí uvedomiť, že on je tým, ktorý vo veľmi výraznej miere formuje prístup ostatných žiakov k žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Preto by sa mal snažiť kreovať v triede a na škole inkluzívnu klímu. Ako uvádza M. Horňáková [8, s. 14 – 15], škola má vytvárať príjemnú klímu. Dôležité je, aby sa v kolektíve a v škole každý dobre cítil, bolo podporené učenie a spolupráca zohľadňujúcu individuálne odlišnosti žiakov.

Európska agentúra pre rozvoj vzdelávania osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vypracovala „profil inkluzívneho učiteľa“ [13], v rámci ktorého boli identifikované štyri ústredné hodnoty a kompetenčné oblasti: rešpektovanie hodnoty diversity žiakov, podpora všetkých žiakov, spolupráca, osobnostný profesijný rozvoj.

Školu robí inkluzívnou učiteľ, ktorý dobre pozná každého žiaka, vyberá čo najvhodnejšie metódy a prostriedky pre úspešnú a tvorivú prácu so skupinou. Pozná, ako postupovať, motivovať a vytvárať dobrú klímu v triede, so svojimi žiakmi si rozumie, necháva im možnosť realizovať sa pri riešení rôznych úloh a situácií. Dôležité je, aby každý žiak mal možnosť zažiť úspech vo vyučovaní a tešiť sa zo získavania nových poznatkov.

V súčasnosti je snaha o tvorivo-humanistický štýl výchovy a vzdelávania, čo kladie väčšie nároky na učiteľa. Jedným z najväčších predpokladov úspešného učiteľa je tvorivosť a iniciatívnosť učiteľa.

Ako uvádza M. Zelina [14, s. 199], tvorivosť je produkcia nových a hodnotných nápadov, riešení, myšlienok. Vo vymedzeniach tvorivosti sú dve dôležité slová: prvým je *novosť*, ktorá je definovaná ako inofunkcia nápadu v určitom referenčnom rámci a druhým slovom je *hodnotnosť*, ktorá je vnímaná ako užitočnosť nápadu, ktorú zvyčajne posudzujú experti.

Aby mohol učiteľ viesť deti k tvorivosti, sám musí byť tvorivou osobnosťou, nielen tvorivým človekom [2, s. 10]. Podľa M. Tumu [15, s. 55] „*tvorivý človek, na rozdiel od tvorivej osobnosti, využíva len prirodzený, teda cieľový a úmyselný ešte nerozvinutý tvorivý potenciál*“.

Tvorivý učiteľ je základnou podmienkou tvorivosti žiakov, pri vysokých tvorivých schopnostiach učiteľa aj žiaci dosahujú veľké úspechy. Tvorivosť učiteľa sa prejavuje rôznymi neštandardnými prístupmi, preferovaním aktivizačných metód, foriem a prostriedkov v edukácii, sústavnou motiváciou žiakov a rozvojom ich iniciatívy, samostatnosti, aktivity, tvorivosti, uprednostňujú dialóg so žiakmi, v práci žiakov experimentovanie, manipuláciu, objavovanie a tiež prežívanie. Tvorivosť nie je možné rozvíjať pod nátlakom, či na príkaz [1]. V inkluzívnom prostredí je potrebná zmena v pedagogickom prístupe a myslení, v príprave a v spôsobe výučby, aby sa žiaci čo najaktívnejšie zapájali do tvorivého procesu a získavali nové skúsenosti a zážitky.

Učiteľ usmerňuje tvorivú prácu žiaka a rozvíja divergentné myslenie tým, že úlohy, ktoré žiak rieši, nemajú jednoznačne len jeden správny výsledok, ale ich je viac, otvárajú nové riešenia s originálnymi nápadmi, sú variabilné a prinášajú veľakrát až prekvapujúce výsledky.

Úspešnosť edukačného procesu závisí od učiteľovho prístupu, ním zvolených stratégií a metód a od jeho pôsobenia. Sme presvedčení, že správny učiteľ na všetkých stupňoch vzdelávania je ten, ktorý tvorivo pristupuje k príprave aj realizácii celého edukačného procesu. Bez tvorivého prístupu učiteľ vykonáva edukačnú činnosť mechanicky, opakuje zaužívané spôsoby. Aby bola ním organizovaná alebo facilitovaná činnosť pre žiakov zaujímavá, má odstraňovať šablónovitosť, hľadať rôzne spôsoby vyučovania a systematicky ich zdokonaľovať, snažiť sa sprístupniť učivo takým spôsobom, aby sa žiaci čo najviac naučili už na vyučovacej hodine a dobre mu porozumeli, má vytvárať tvorivú príjemnú klímu, povzbudzovať deti k tvorivému mysleniu a samostatnosti.

Témy a úlohy, ktoré učiteľ vnáša do edukačného procesu majú byť otvorené neobvyklým novým nápadom. Každý krok tvorivého procesu je vopred zo strany učiteľa premyslený. Žiaci vítajú nové hry a súťaže, v ktorých majú možnosť vytvárať zaujímavé originálne obmeny hier a činností, ktoré rozvíjajú imagináciu, fantáziu, citlivosť, toleranciu a vzájomné pochopenie. K tomu je potrebné, aby učiteľ vedel, čo je tvorivosť, osvojil si základné poznatky o tvorivosti všeobecne, získal poznatky o psychológii tvorivosti a hlavne o možnostiach jej rozvíjania.

Tvorivý učiteľ musí byť tvorivý dvakrát – prvýkrát musí pracovať sám na sebe, aby vedel pripravovať stále nový program a druhýkrát musí rozvíjať tvorivosť detí a motivovať ich pre tvorivosť i prácu na sebe.

Učiteľova tvorivosť a empatia, rešpektovanie jedinečnosti žiakov, motivujúce prostredie, uprednostňovanie pozitívneho hodnotenia, optimálna atmosféra v skupine, to všetko sa odráža na splnení cieľov edukácie. Podľa D. Krupovej a I. Rochovskej [16] je potrebné uplatňovať vo výchove a vzdelávaní metódy, ktoré pôsobia nielen na rozvíjanie kognitívnej stránky osobnosti žiaka, ale na formovanie celej jeho osobnosti.

Kultivovaný a kultúrny učiteľ hľadá a objavuje v každom žiakovi prirodzené schopnosti, nadanie a dokáže ho so záujmom aktívne zapájať do aktívnych činností [16]. Učiteľ je otvorený voči zmenám, hľadá nové podnety pre svoju prácu, vyhýba sa stereotypu, ale svoje pôsobenie prispôbuje reálnej vzdelávacej situácii a neustále skvalitňuje svoju prácu [18].

Podľa E. Dolinskej a L. Horňáka [19, s. 154] učiteľ musí prijať výchovu k tvorivému mysleniu za jednu zo základných zložiek svojho pedagogického pôsobenia. Uplatňovať tvorivé vyučovanie znamená pre učiteľa inováciu obsahu, zlepšenie metód, stratégií, vyučovacích prístupov a sledovanie ich dopadu na rozvoj psychických funkcií a procesov žiakov.

V pedagogickej praxi existuje nesmierne množstvo tvorivých hier s tvorivými úlohami, v ktorých sa žiaci majú možnosť v rôznych navodených dramatických situáciách prejavíť, tvoriť, rozvíjať vnímanie, spoluprácu, kolektívnosť, vzájomné porozumenie a spoznávať seba a okolie. Dobré pripravené dramatické tvorivé aktivity umožňujú žiakom v tvorivom procese objavovať predovšetkým samých seba, čím sa odкрýva ich jedinečnosť a originalita.

Dramatická aktivita: Kráľovská kuchyňa

Cieľ: V hre prejavíť pozornosť, pohotovosť, sústredenie, kolektívnosť a spoluprácu.

Pomôcky: Ovocná misa.

Metodický postup

Motivácia: Žiaci sedia v kruhu. Učiteľ navodí príjemnú atmosféru tým, že sa preniesť so skupinou do kuchyne na kráľovský zámok.

Hlavná časť: „Dnes si náš pán kráľ praje ochutnať také ovocie a zeleninu, ktoré nemajú v slove hlásku m. Čo sa z kráľovskej kuchyne odnesie na kráľovský stôl?“ Žiak sediaci vpravo od učiteľa dostane do rúk misu a hovorí ovocie a zeleninu tú, ktorá nemá hlásku m. Náročnejšie túto úlohu plnia žiaci, ktorí sú ďalej od učiteľa, lebo sa nesmie opakovať to isté ovocie alebo zelenina.

Odpovede žiakov: „Jablká, slivky, hrušky, banány, jahody, kaleráb, hrozno, citrón, kapusta, brokolica, petržlen, paradajka, paprika, ananás, čerešne, egreše.“

Obmena: „Večer si praje opäť zdravé ovocie a zeleninu, pri vyslovení ktorých nebude hláska r.“

Odpovede žiakov: „Jablká, slivky, banány, jahody, kapusta, ananás, cesnak.“

„Pán kráľ si praje nezvyčajné, exotické ovocie a zeleninu. Chce niečo nové, čo ešte nikto nikdy nejedol. Preto šľachtitelia usilovne pracujú a vymyslia a vyšľachtia nové odrody. Vymyslíte, ako by sa mohli volať. Povedzte, či by to bolo ovocie alebo zelenina.“

Odpovede žiakov: „Hrucho mix - ovocie, jahomar – ovocie, skrížená jahoda, marhuľa a jablko, ...“

Reflexia: Ako si sa cítil, keď si dostal do rúk misu a mal si povedať ovocie alebo zeleninu bez hlásky m? Bolo náročné vymýšľať nové názvy ovocia a zeleniny? Aký si mal pocit, keď si nevedel povedať ovocie alebo zeleninu? Ktoré ovocie máte najradšej? Prečo je dôležité každý deň konzumovať ovocie a zeleninu?

Dramatická aktivita: Záhradné ovocie

Cieľ: Vedieť pomenovať a opísať záhradné ovocie. Správne vyslovovať hlásky j, r, h, n, s, l.

Pomôcky: Kartičky s ovocím.

Metodický postup: Žiaci sedia v kruhu a učiteľ ich motivuje príbehom o usilovných záhradkároch, ktorí sa tešia z pozbieranej úrody. Na kartičkách vidíme, čo všetko dokázali zo záhrady pozbierať a pooberať. Každý si zoberie jednu kartičku do rúk a po jednom začnete opisovať, čo vidíte? Porozprávajte, aké je to ovocie farby, aký je tvar, aký je povrch (hladký, drsný), kde rastie a dozrieva, čo sa z toho ovocia robí, na čo sa používa?

Obmena: „Na kartičkách máme rôzne záhradné ovocie. Pri vyslovení ktorého ovocia počujeme hlásku j (r, h, n, s, l)?“

Obr. 1 a, b, c, d, e slivka, hruška, jahoda, hrozno, jablko

Reflexia: Ako si sa cítil, keď si hľadal správnu odpoveď? Ktorá úloha je ľahká? Ktorá úloha bola náročnejšia? Ktoré ovocie dozrieva najskôr? Kedy sa oberajú hrušky a jablká? Ktoré ovocie máme najradšej?

Dramatická aktivita: Vietor a listy

Cieľ: Vymýšľať rôzne pohyby znázorňujúce padanie listov. Pohybovať sa v priestore.

Metodický postup: Deti v role „listov“ sa voľne pohybujú po priestore tanečnými pohybmi znázorňujúcimi padajúce listy. Jedno dieťa bude stvárňovať vietor a v ruke drží z krepového papiera stuhy, ktorými máva nad hlavou. Koho sa dotkne, musí ostať stáť na mieste. Víťazom je posledný chytený „list“.

Obmena: Oslobodiť sa môžu tak, že list, ktorého sa vietor nedotkol, pohladí spoluhráča po ramene.

Reflexia: Ako si sa cítil v role listu? Aký si mal pocit, keď sa ťa vietor dotkol?

Na záver aktivít je dôležitá *reflexia, hodnotenie*, kedy sa žiaci majú možnosť vyjadriť k prežitým aktivitám. Aké nové poznatky získali,

ktoré aktivity sa najviac páčili, kedy boli úlohy náročné, čo najviac na ne zapôsobilo, aké poznatky si odnášajú? Tu sa žiaci učia navzájom počúvať, viesť dialóg.

Pochvala, ocenenie a povzbudenie sa kladú na prvé miesto, čím žiakov vedieme k vyššiemu záujmu, zapájaniu, rozhodovaniu a k aktívnemu slobodnému prejavu, tvorivému prístupu [20].

Záver a perspektívy ďalšieho výskumu. Profesionálny učiteľ v inkluzívnej škole motivuje tvorivý proces učenia sa žiakov, odovzdáva a rozvíja poznatky, vzbudzuje túžbu po poznaní. Humanizácia výchovy a vzdelávania idúca ruka v ruke s tvorivosťou je potrebná, aby sa žiaci v inkluzívnej škole prostredníctvom tvorivých aktivít naučili poznávať samy seba, aby sa stali citlivejší k svojmu okoliu, vnímali prostredie i spoločnosť, kolektív, aby sa bez zábran vedeli vyjadriť, dokázali hľadať rôzne odpovede na predložené úlohy, kolektívne spolupracovali a s radosťou získavali nové poznatky, skúsenosti a zážitky.

Zoznam použitej literatúry

1. Turek I. (2014) Didaktika. 3. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer. 618 s.
2. Šimová G., Dargová J. (2001) Tvorivé dieťa predškolského veku. Prešov : Rokus s.r.o. 65 s.
3. Dargová J. (2001) Tvorivé kompetencie učiteľa. Prešov : Privapress. 204 s.
4. Zelina M., Zelinová M (1997) Tvorivý učiteľ. Bratislava : Metodické centrum.
5. Horňáková M. (2014) Kroky k inkluzívnej škole. Ružomberok : VERBUM - vydavateľstvo KU v Ružomberku. 160 s
6. Hašková V. (2015) Možnosti podpory inklúzie vo výchove vo voľnom čase. In Akimjaková B. – Krajčíriková L. Tradície a inovácie vo výchove a vzdelávaní modernej generácie učiteľov XI. Ružomberok : Verbum – vydavateľstvo KU v Ružomberku. s.384 - 391.
7. Švábová B. (2013) Projektové vyučovanie v primárnom vzdelávaní žiaka s využitím metód tvorivej dramatiky. In Nauczyciel kreatorem zmiany. Ružomberok : VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku. S. 179 – 190.
8. Horňáková M. (2017) Komunikácia v inkluzívnej škole. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. 116 s.
9. Pego Ганна /РЕНО Н./ (2014) З досвіду роботи інклюзивної освіти в Угорських дошкільних навчальних закладах/Зo skúseností inkluzívneho vzdelávania v maďarských predškolských vzdelávacích inštitúciách/. In //Освітній простір України: науковий журнал /головний редактор Василь Головачук. – Івано-Франківськ: Видавництво ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Випуск 4. С. 179-186.
10. Hupková M., Petlák E. (2004) Sebareflexia a kompetencie v práci učiteľa. Bratislava : IRIS. 35 s.
11. Anderliková L. (2014) Cesta k inkluzii : Úvahy z praxe a pro praxi. Praha : Triton. 210 s.
12. Adamus P. (2015) Metodika hodnocení kvality inkluzivní školy. [online]. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, [cit. 5. 10. 2017]. – 75 s. Dostupné z: <http://docplayer.cz/9151667-Metodika-hodnoceni-kvality-inkluzivni-skoly.html>
13. Európska agentúra pre rozvoj vzdelávania osôb so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. (2012) Profil inkluzívneho učiteľa, Odense. Dánsko : Európska agentúra pre rozvoj vzdelávania osôb so špeciálnymi vzdelávacími potreb. 45 s.
14. Zelina M. (2011) Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa. 3. vyd. Bratislava: IRIS. 241 s.
15. Tuma M. (2001) Tvorivé procesy človeka. Banská Bystrica : Úrad priemyselného vlastníctva. 426 s..
16. Krupová D., Rochovská I. (2016) Hráme sa a tvoríme. Bratislava : Pro Solutions. 164 s.
17. Švábová B. (2017) Rozvoj komunikácie v inkluzívnom školskom prostredí v predprimárnom období vzdelávania. Ružomberok : VERBUM – vydavateľstvo KU v Ružomberku. 141 s.
18. Petlák E. (2004) Všeobecná didaktika. Bratislava : IRIS. 316 s.
19. Dolinská E., – Horňák L. (2017) Inklúzia – determinant funkčnej gramotnosti žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Drogobych : TzOV «Trek-LTD». 169 s.
20. Švábová B. (2008) Metódy tvorivej dramatiky v edukačnom procese v predprimárnom a primárnom vzdelávaní. Ružomberok : PF KU. 80 s.

References

1. Turek I. (2014) Didaktika [Didactics]. 3. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer. 618 s.
2. Šimová G., Dargová J. (2001) Tvorivé dieťa predškolského veku. [Creative child of pre-school age]. Prešov : Rokus s.r.o. 65 s.
3. Dargová J. (2001) Tvorivé kompetencie učiteľa [Creative competencies of the teacher]. Prešov : Privapress. 204 s.
4. Zelina M., Zelinová M (1997) Tvorivý učiteľ [Creative teacher]. Bratislava : Metodické centrum.
5. Horňáková M. (2014) Kroky k inkluzívnej škole [Steps to an inclusive school] Ružomberok : VERBUM - vydavateľstvo KU v Ružomberku. 160 s
6. Hašková V. (2015) Možnosti podpory inklúzie vo výchove vo voľnom čase [Inclusion support options in leisure time education]. In Akimjaková B., Krajčíriková L. Tradície a inovácie vo výchove a vzdelávaní modernej generácie učiteľov XI. Ružomberok : Verbum – vydavateľstvo KU v Ružomberku. s.384 - 391.
7. Švábová B. (2013) Projektové vyučovanie v primárnom vzdelávaní žiaka s využitím metód tvorivej dramatiky [Project teaching in primary pupil education using methods of creative drama]. In Nauczyciel kreatorem zmiany. Ružomberok : VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku. S. 179 – 190.
8. Horňáková M. (2017) Komunikácia v inkluzívnej škole [Communication in an inclusive school]. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave. 116 s.
9. Reho H. (2014) Z dosvidu roboty inkluzivnoi osvity v uhorskykh doshkolnykh navchalnykh zakladakh [From the experience of inclusive education in Hungarian pre-school educational institutions]// Osvitnii prostir Ukrainy: naukovyi zhumal. – Ivano-Frankivsk: Vydavnytstvo DVNZ «Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka», Vypusk 4. S. 179-186.
10. Hupková M., Petlák E. (2004) Sebareflexia a kompetencie v práci učiteľa [Self-reflection and competence in teacher's work.]. Bratislava : IRIS. 35 s.
11. Anderliková L. (2014) Cesta k inkluzii : Úvahy z praxe a pro praxi [Pathway to Inclusion: Practice and Practice Considerations.]. Praha : Triton. 210 s.
12. Adamus P. (2015) Metodika hodnocení kvality inkluzivní školy [Methodology of quality evaluation of inclusive school.]. [online]. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, [cit. 5. 10. 2017]. – 75 s. Dostupné z: <http://docplayer.cz/9151667-Metodika-hodnoceni-kvality-inkluzivni-skoly.html>
13. Európska agentúra pre rozvoj vzdelávania osôb so špeciálnymi vzdelávacími potrebami [European Agency for the Development of Education for People with Special Needs Education]. (2012) Profil inkluzívneho učiteľa [Profile of an inclusive teacher], Odense. Dánsko : Európska agentúra pre rozvoj vzdelávania osôb so špeciálnymi vzdelávacími potreb. 45 s.
14. Zelina M. (2011) Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa [Strategies and methods of developing the personality of the child]. 3. vyd. Bratislava: IRIS. 241 s.
15. Tuma M. (2001) Tvorivé procesy človeka [Creative processes of man]. Banská Bystrica: Úrad priemyselného vlastníctva. 426 s.
16. Krupová D., Rochovská I. (2016) Hráme sa a tvoríme [We play and create]. Bratislava : Pro Solutions. 164 s.
17. Švábová B. (2017) Rozvoj komunikácie v inkluzívnom školskom prostredí v predprimárnom období vzdelávania [Development of communication in an inclusive school environment in pre-primary education]. Ružomberok : VERBUM – vydavateľstvo KU v Ružomberku. 141 s.
18. Petlák E. (2004) Všeobecná didaktika [General didactics]. Bratislava: IRIS. 316 s.
19. Dolinská E., Horňák L. (2017) Inklúzia – determinant funkčnej gramotnosti žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia [Inclusion - a determinant of the functional literacy of pupils from a socially disadvantaged environment.]. Drogobych : TzOV «Trek-LTD». 169 s.

20. Švábová B. (2008) Metódy tvorivej dramatiky v edukačnom procese v predprimárnom a primárnom vzdelávaní [Methods of creative drama in the educational process in pre-primary and primary education]. Ružomberok : PF KU. 80 s.

The paper focuses on inclusive education and points to the important position of a teacher at a school who educates and develops the personality of the pupil and prepares him or her for life. High demand is placed on the personal and character attributes of the teacher. In the contribution increase attention is focused on teacher's creativity and creative activities at school.

Keywords: inclusion, teacher, creativity, creative process.

В статті зосереджено увагу на інклюзивній освіті та ролі вчителя, який навчає, виховує та розвиває особистість учня і готує його до життя. Високі вимоги покладаються на особистісні риси вчителя. Наголошено на важливості творчого підходу у діяльності вчителя. Розглянуто основні проблеми, на які необхідно звернути увагу при організації роботи вчителя в умовах інклюзивного середовища: особистість вчителя в інклюзивній школі, творчий підхід у педагогічній діяльності, застосування творчих ігор. Наголошено на основних цінностях та компетенціях: повага до цінності та індивідуальності учня; спрямування на підтримку всіх учнів; налаштування на співробітництво; акцент на професійному розвитку особистості. Щоб учитель керував розвитком творчості у дітей, він сам повинен бути творчою людиною, оскільки творча людина використовує природний непередбачуваний творчий потенціал. Виявлено, що у педагогічній практиці є величезна кількість творчих ігор з творчими завданнями, у процесі яких учні можуть висловлювати, створювати, розвивати сприйняття, співпрацювати колективно, розуміти і знайомитися один з одним у різних ігрових ситуаціях. Визначено, що добре підготовлені театральні творчі заходи дозволяють учням у творчому процесі відкрити себе, а педагогові виявляти їх унікальність та оригінальність. Розроблено сценарій театральних постановок «Королівська кухня», «Садові фрукти», «Вітер і листя» та інші. Зроблено висновок, що професійний вчитель в інклюзивній школі мотивує творчий процес у пізнавальній діяльності учнів, передає та розвиває знання, стимулює інтерес до знань. Гуманізація освіти та навчання передбачає творчість, необхідну для навчання учнів в інклюзивній школі, щоб навчитися жити в інклюзивному середовищі, правильно сприймати середовище та суспільство, вміти виражати себе без перешкод, шукати різні відповіді на поставлені завдання, співпрацювати разом і отримувати нові знання і досвід.

Ключові слова: інклюзивне середовище, вчитель, творчість, творчий процес.

UDK 373.6(075)

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-180-182

Lypchanko-Kovachyk Oksana,

PhD in Pedagogy, senior teacher

Mukachevo state university, Mukachevo

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF PREPARATION TO EXTERNAL INDEPENDENT EVALUATION IN FOREIGN LANGUAGE

The aim of external independent evaluation in Ukraine lies in the idea to increase the level of education of the population of Ukraine and to ensure the realization of the constitutional rights of citizens to the equal access of the quality education. An overview of critical literature and the analysis of previous outcomes of foreign language teaching and learning outcomes makes it possible to distinguish five basic steps for successful students' training: motivation and encouragement, moral support for students, a good selection of methodological support, regular teacher-student cooperation, and systematicity.

Key words: EET, successful preparation, systematic.

Formulation of the problem. External independent evaluation or External independent testing (EIT, external testing, ET) - examinations for admission to universities in Ukraine. Complex organizational procedures (first - testing) aims to determine the level of academic performance of secondary schools during their admission to higher education. The purpose of external evaluation: improving public education and implementation of Ukraine's constitutional rights to equal access to quality education, monitoring of compliance with the State Standard of secondary education and the analysis of the education system, predict its development.

Analysis of recent research. The psychological peculiarities of the preparation of high school students for out-of-school education are determined by the individual-age characteristics. The young age is quite susceptible to the development of thinking, which allows them to moderately engage in self-education, expand their horizons. An important role for improvement of psychological characteristics of senior pupils is played by various methods, creative-developing technologies, aimed at experiencing a situation of success, stimulating interest in educational material.

The aim of the article lies in singling out methodological peculiarities to student' preparation to EIT.

Results of investigation. The development of thinking in the educational process is inseparable from the development of speech. Speech and speech abilities are individual psychological opportunities that ensure success in educational and cognitive activities and linguistic communication, ease in the acquisition of knowledge, skills and abilities.

Can this all guarantee the successful completion of external testing? A teacher can recommend study literature so that the student can study a particular topic deeper, try to explain some of the details in the specifics of preparation for the external testing, to help improve the practical language skills.

Of course, for the successful preparation of EIT it is necessary to have sufficient luggage of knowledge and proper level of practical training. However, the graduate, in the first place, requires knowledge of syntax, spelling and consistent expression of their own thoughts on a given topic. All this will help you to score a significant amount. The graduate should be responsibly put to testing: do not be late, count time, not leave blank in the form - try to solve the problem at least by the method of exclusion, check themselves, carefully fill in the answers in the form and do not try to write off to a neighbor: anyway, answers and questions in each the test notebook is located in different ways.

To prepare schoolchildren to EIT in foreign language is not a matter of one month, not even one year. EIT is a test of not only pupils' knowledge, but also of teacher's work, attitude to the performance of professional duties. The real teacher makes an EIT with his students, rejoices in success and makes conclusions from failures.

A certain strategy for solving this problems can help. According to the results of the polls of former entrants, the best way to go through EIT is to start with simple linguistic tasks, then answer the easiest questions from the literature, then continue to fulfill the creative task, and then pass on to the test.

This strategy is based on the fact that you will not earn a lot of points on the test, but it is better to perform creative tasks better.